

Debreceni Egyetem
Bölcsészettudományi Kar
Magyar Nyelvtudományi Tanszék

Káromkodás (trágárság) mint nyelvi tabu

(BA záródolgozat)

Témavezető:

Dr. Kis Tamás
egyetemi docens

Készítette:

Hegy Kitti
III. magyar – II. orosz

Debrecen, 2011.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
I. Bevezetés.....	3
II. A tabu fogalma	4
III. Tabu a nyelvben, helye a nyelvi rendszerben	5
IV. Nyelvi agresszió	6
1. Káromkodás	7
1.1 A káromkodás formái.....	8
1.2. Trágárság.....	10
V. Tabu-e a káromkodás (trágárság).....	12
1. Az anyaggyűjtésről.....	12
2. A kérdőív.....	14
3. A felmérés eredményei	15
VI. Záró gondolatok	33
Irodalomjegyzék.....	36

I. Bevezetés

Sokan biztos meglepődnek, hogy miért akar egy egyetemista a káromkodás (trágárság) témakörével foglalkozni. Miért akar leírni nyomdafestéket nem tűrő kifejezéseket? Úgy gondolom, a trágárság és káromkodás egyre természetesebb része mindennapjainknak, így ha akarjuk, ha nem, foglalkozni kell vele. Bekerült a színdarabokba, irodalmi művekbe, mozikba, de az agresszivitás ott van a mesékben is – tettelesen és nyelvileg egyaránt. Tucatszám halljuk az utcán, tömegközlekedési eszközön, iskolában, vagy akár magunk is vetemedhetünk arra, hogy káromkodjunk, ha idegesek vagy indulatosak vagyunk.

A témában elég kevés tanulmány született ahhoz képest, hogy a trágárság és káromkodás jelentős mértékben elterjedt a világban. Elterjedtségét jól mutatja, hogy a *Magyar értelmező kéziszótár* szerkesztői néhány éve a minősítések közé felvették a trágár minősítést.

A trágárság a nyelv egyik olyan területe, ahol a legjobban vizsgálható a nyelvi tabu jelenléte (vagy épp hiánya), illetve a nők és férfiak nyelvhasználata közti különbség. A szocializáció során a lányok és fiúk nemüknek megfelelően különböző normákat sajátítanak el, az elsajátítás egyik útja a nyelv. Ennek ellenére mégis megsértődünk, ha azt halljuk „*hogy hangzik ez egy lány szájából*” vagy „*egy kislány nem mond ilyet*”. Magunkban feltesszük a kérdést: miért szabad a férfiaknak, és a nőknek miért nem. Persze azzal mindenki tisztában van, hogy a fiúknak sokkal több mindent megengednek otthon, például hamarabb mehetnek el bulizni, később kell hazajárniuk, de a társadalomban is előkelőbb helyet foglalnak el. Ők a felsővezetők, és minden foglalkozás alaphelyzetben „*férfiként*” van megadva: orvos, bíró. De vajon mennyire különböznek a nyelvi elvárások, melyeket férfiakkal és nőekkel szemben támasztunk? Mennyire ítélünk trágárnak valamit egy fiú és egy lány szájából?

Szakértők szerint az emberek (nemtől függetlenül) akkor használnak durva szavakat, amikor valamilyen frusztráció éri őket – egy esemény vagy egy másik személy bosszúságot, valamilyen kellemetlenséget okoz. Egyre gyakrabban lehet viszont találkozni olyan trágárságokkal, amikor semmiféle frusztráltságról nincs szó, egyszerűen megszokásból vagy népszerűségvágyból használják az emberek a

vulgáris kifejezéseket (BOHÁCS 2003). Ezek az indulat nélküli trágárságok általában tabutémákat (például szexualitáshoz kötődő szavak) feszegetnek. A régi káromkodásaink nagy részét nem illett kimondani, különböző büntetéseket találtak ki arra, hogyan szorítsák vissza használatukat. Ezeknek az eredeti jelentése mára elhomályosult, ilyen például: *menj a fenébe*, *menj a francba*. Ha ma valaki használja, nem számít csúnyának, legfeljebb az öregek kapják fel a fejüket, hogy mégsem lenne szabad kimondani. Léteznek-e azonban napjainkban is olyan káromkodások, trágár szavak, amiket a tabu témakörébe sorolunk?

Dolgozatom célja tehát a nemek nyelvhasználata közti eltérés vizsgálata, különösen a trágárságra, káromkodásra kiterjesztve, bővítve azzal a kérdéssel: igaz-e hogy a nők beszédében sokkal több tabu érvényesül ezen a téren, mint a férfiakéban? Több enyhítő, szépítő kifejezést, körülírást használnak-e mint a férfiak? Vagy ebben a mai agresszív társadalomban az egyenjogúságra hivatkozva mi is egyre szókimondóbbak vagyunk?

Munkám első felében körbejárnom a tabu–káromkodás–trágárság kapcsolatának szakirodalmát, a második részben pedig az elvégzett kérdőíves felmérés eredményeit mutatom meg, hogy kiderítsem a kérdéskör társadalmi megítélését, attitűdjeit.

II. A tabu fogalma

A tabu univerzális jelenség, mivel azonban az idők folyamán sokat változott az értelmezése, megítélése, érdemes fogalmának bemutatásával megismerkednünk.

A Wikipédia szócikke a következőképpen definiálja: „A tabu szentként vagy tiltottként megnevezett bármely emberi tevékenységre vagy szokásra kiterjedő erős társadalmi tiltás vagy tilalom; a tabu megszegését a társadalom általában kifogásolhatónak és elítélendőnek tartja.” (TabuWik.)

A tabu bár az egész világon ismert fogalom, elsősorban mégis a polinézeknél használatos. A szót JAMES COOK hozta magával a 18. század végén, aki naplójában rögzítette utazásait, így a taburendszer felfedezését, megismerését is. A polinéz szigetvilág kultúráiban találkozott a jelenséggel, lényegében a tabu ott bizonyos szabályok összessége volt, melyet a közösség kötelezővé tett létfenntartása

érdekében az egyén számára a legfontosabb javak (például élelem, anyagi javak, nők) megőrzése, felhasználásának ellenőrzése céljából. E népcsoportok természetes közlekedési módja a tengeri hajózás volt, mely könnyen magyarázza a kultúra terjedését (BAKRÓ-NAGY 2008: 72–73).

Azt mondhatjuk tehát, hogy a tabu olyan társadalmi jelenség, ami a tiltásra vonatkozik. A tiltás mint szabály fogható fel, és mint általában minden szabály betartását, ezt is a társadalom ellenőrzi. A tiltások megszegését a törvény büntetheti, de áthágása súlyos lelki teher is lehet annak, aki hisz a tabukban, babonákban.

III. Tabu a nyelvben, helye a nyelvi rendszerben

FRAZER a tabu alatt álló szavakat külön csoportosította, ebből kiderült, hogy az emberi kommunikációban is vannak olyan tiltások, amik egy meghatározott dolog, cselekedet megnevezését, a róluk való beszédet tiltják.

Az emberek régen démoni hatalmat láttak a szemtől szemben megjelenő állatokban. Úgy gondolták, hogy az állat misztikus lény, beszéde érthetetlen, erősebb és ravaszabb az embernél, ez pedig a szellemek rokonává avatja. Az embernek az volt a célja, hogy a csenddel elvonja azoknak a lényeknek a figyelmét, amelyektől fél, vagy ha ez nem sikerül, legalább szépítse a dolgot, például gonosz szándékát burkolja szép külsőbe (HEGEDŰS 1956: 101–102).

Így alakulhatott ki a nyelvi tabu, amely elsősorban állatok, tárgyak, jelenségek, cselekvések megnevezésére vonatkozott. Alapjukat a szellemek, démonok hatalmához fűződő hiedelem alkotta. Például a finnugor, illetve szláv nyelvben a medvekultusz miatt nem mondták ki az állat nevét, a vallási tisztelet tabunak minősítette az állatot. Ehelyett körülíráshoz folyamodtak, a *medve* megnevezés például 'mézevő'-t jelent, ezt használták. A nyelvi tabu ugyanis a nyelv mágikus funkciójából következik: a szónak, a kimondásnak hatást, erőt való tulajdonításból. Léteztek olyan hiedelmek, hogy a szavakkal befolyásolhatók a tárgyak, emberek, szellemek. A nyelv által távol tarthatjuk a gonoszt, szerencsét hozhatunk magunknak, árthatunk ellenségeinknek (HEGEDŰS 1956: 103). Így a káromkodásokat is valószínűleg azért tiltották, mert félték attól, hogy a kimondott dolog megvalósul.

A nyelvi tabu lényege tehát, hogy bizonyos témákra és szavakra kimondási tilalom (ami nem más, mint nyelvi pragmatikai szabály) vonatkozik. A tabutémák az idők folyamán változtak, illetve a különböző kultúrákban más-más jelenségeket volt tilos megnevezni. Ide kapcsolhatók például a szexualitáshoz, betegségekhez, vérfertőzéshez, halálhoz, ürítéshez, váladékozáshoz kötődő és verbálisan agresszív megnyilvánulások. A nyelvi agresszió ősidők óta létezik az emberi megnyilatkozásokban, megjelenését a természeti népek lététől számíthatjuk, akik hittek a gonosz szellemekben és azok megrontó erejében. A kimondást tehát befolyásolhatták az ősi hagyományok, vallásos élet, egyéniség és lelki alkat.

IV. Nyelvi agresszió

Az *agresszió* kifejezés a latin *aggredior* szóra vezethető vissza, melynek elsődleges jelentése 'közelít', és erre épül rá a 'támad' jelentés. A szó etimológiája azért érdekes, mert minden társas érintkezés a közeledésre épül, de épp ezáltal hordja magában a támadás lehetőségét is. Az agresszió az ember legalapvetőbb viselkedési mintázata, megnyilvánulási formái közül a legfontosabb a verbális agresszió, hisz a hétköznapi életben ezzel találkozunk leggyakrabban. „Az emberi agresszió nem a test és élet ellen irányul a legtöbbször és a legáltalánosabban, hanem a másik ember énképe, öndefiníciója ellen.” (BUDA 1986: 191). Így a verbális agresszió nem más, mint egy olyan nyelvi viselkedésforma, melynek során a beszélő szándéka az, hogy direkt vagy indirekt módon, de mindenképpen szándékosan egy másik embert szidjon, megsértsen, bántalmazzon (KEGYESNÉ SZEKERES 2008: 59).

Az agresszió egy konfliktusmegoldási technika, egy szándékos viselkedésforma, hogy a másinak akár fizikai, akár lelki fájdalmat okozunk. Az agresszióhoz kapcsolódó káromkodás és trágárság azonban társadalmi funkciót is elláthat: a csoportidentitás, a szolidaritás jele lehet, illetve arra is szolgálhat, hogy erőszak nélkül fejezzék ki agresszivitást. A megnyilatkozások azonban számtalan tabu szót tartalmaznak. Ami a milyenségüket illeti, leginkább a szexhez, testi kiválasztáshoz és a természetfelettihez kapcsolódnak. Fontos csoportot alkotnak továbbá a testrészekre és a társadalom által tabunak tekintett testi funkciókra utaló szavak. Ezeknek a

nyelvileg durva megnyilatkozásoknak a célja a tabu megsértése volt, ugyanis zavart okoztak a közösségben azzal, hogy tilalmat szegtek meg (NÉMETH 2005).

A káromkodások, a trágárság kutatását nagyon óvatosan végzik a nyelvtanok, ha megemlítik őket egyáltalán, többnyire besorolják az állandósult szókapcsolatok közé, és tovább nem foglalkoznak velük. Használtuk azonban a nyelv kialakulásának természetes velejárója, az ember társas lény voltának következménye.

A nyelvileg agresszív szavak stílusminősítése lehet durva, obszcén, trágár, vulgáris. BENKŐ LÁSZLÓ a következőképpen fogalmazza meg ezen szavak körét: „Olyan szókat tekintünk durva szóknak, amelyek a jó ízlést, erkölcsi, esztétikai érzékünket sértő tartalmuknál vagy hangulatuknál fogva nem fordulnak elő az igényes, választékos nyelvhasználatban; nyilvános beszédben, közösséghez szólásban nem használhatók. További jellemzőjük, hogy jelentésüknél fogva obszcén vagy trágár asszociációkat keltenek vagy kelthetnek.” (BENKŐ 1980: 7).

1. Káromkodás

A káromkodás a nyelvi agresszió talán leggyakoribb megnyilatkozási formája, általában a harag, a bosszú, a felgyülemlett gyűlölet megszólaltatása. Ha akarjuk, ha nem, káromkodás mindig volt és mindig is lesz. Amióta világ a világ, az emberek szavakban élik ki indulataikat. FREUD szerint az emberi civilizáció akkor kezdődött, amikor az ősember haragjában nem agyoncsapta bunkójával a másikat, hanem fenyegetőzött, bár nem ütött, hanem verbálisan adta ki mérgét.

A káromkodások eredetét nagyon nehéz pontosan meghatározni. ZLINSZKY ALADÁR kialakulásukat vallási okokkal magyarázta, hisz a káromkodások többségének alapja valamilyen vallási tiszteletben részesülő személy vagy fogalom megsértése. A primitív ember összetörte bálványát, ha az nem teljesítette kérését, amit imával, áldozattal akart tőle kikényszeríteni. Ugyanez a lelki alapja a káromkodásoknak is. A káromló elátkozza a hatalmat, melytől kérelme teljesítését hiába várta. Igaz ma már nem imával, áldozattal kéri, de a tudat alatt ott van a régi beidegződés. A csalódás a bálványtöréshez hasonló állapotot vált ki, és a haragos szavakkal töri össze a bálványt (ZLINSZKY 1941–43: 440).

BENKŐ LÁSZLÓ is a vallási jelleget emeli ki a káromkodásokban, hisz használóik vallási tabukat sértettek meg. Emiatt maga az egyház szót emelt ellenük, tiltotta őket.

A tiltás mint mindig, ebben az esetben is ellenérzést váltott ki. Épp emiatt válhatott úgymond népszerűvé, hisz tömeges használatuk miatt a beszéd kívül került minden nyelvi konvención, a beszélő megszabadult a köznyelv tabuinak uralmától. A káromkodó tehát nem csak az egyházi tilalmakat rúgta fel, hanem a nyelvi érintkezés konvencióit is. Persze koronként mások a normák, így mindig más elemek a tiltottak is (BENKŐ 1980: 10).

A káromkodást kezdetekben szigorúan büntették, nem csak az egyház üldözte a káromkodókat, hanem a szolgabírók és alispánok is. A büntetés lehetett vesszőzés, kalodába zárás, kövezés, testcsonkítás és akár halál is. Azért, mert a nemesség is káromkodott bevezették a pénzbüntetést. Napjainkra a büntetések szinte teljesen megszűntek, hisz a káromkodások elvesztették eredeti jelentésüket, csupán indulati tartalmuk maradt meg, és töltelékszavakká váltak. Arra, hogy mi tekinthető káromkodásnak nagyon nehéz megadni a választ. Ez ugyanis személyes elbírálás kérdése, illetve a beszédhelyzet is erősen befolyásolja a megítélést. Egyes szavak jelentése önmagában kimondva nem biztos hogy bántó, de adott szituációban azzá válhat (LEKNER 1999: 7).

1. 1. A káromkodás formái

LEKNER ZSUZSA öt csoportot mutat be: származásgyalázások, gyalázkodások, szitkok és átkok, míveltetések, indulatszói szerepű szitokszók. Dolgozatom ezen részében leginkább az ő munkájára hagyatkoznék, némi kiegészítéssel (LEKNER 1999: 29–57).

Az első csoport, amit megkülönböztet az a származékgyalázások. Ebben a csoportban az ember embertől való származását, vagy esetleg a teremtőtől való származást tagadják a káromkodók. Trágár és sértő tartalmát az adja, hogy az emberi származást valamiféle ördögi vagy állati eredettel helyettesítette. Például *ördögadta*, *ebadta*. Ebbe a csoportba sorolta még az - *atta*/ - *teremtette* utótagú kifejezéseket: *tatár atta*, *fene teremtette*. Az istenkáromlásokhoz sorolhatók véleményem szerint azok a tárgyragos alakok, mint például *(az isten verje meg) az anyádat*. Ha az állítmányt elhagyjuk, létrejön a ma divatos anyázás egyszerűsödött formája.

Második csoportba a gyalázkodások kerültek. Ezek olyan kifejezések, melyekkel a beszélő becsmérelni akar valakit, annak erkölcsi értékeit akarja támadni. Nagyjából

a beszélőkkel azonosíthatnánk őket. A beszélők általában indulatból születnek, negatív véleményt, rosszállást tükröznek. Általában az erőfitogtatás nyelvi eszközei, érinthetnek fizikai képességeket, de külső adottságokat is. Például: *Te büdös dög!, Te hülye!, Te szerencsétlen!* Nagyon gyakori formája a hasonlítás. Napjainkban számos nyelvi leleménnyel készült hasonlítást tudunk ebbe a csoportba sorolni. Például:

Olyan vagy, mint a lépcsőház: sötét és korlátolt.

Ha nekem ilyen fejem lenne, felülteném a buszra és integetnék neki.

Ha olyan messze laknál, mint amilyen hülye vagy, sose érnél haza.

Illetőleg a fizikai erőszak ígérete is megjelenhet az efféle megszólalásokban, például: *Olyan pofont kapsz, hogy egy csokorba szeded a villanypóznákat, és felköszöntöd velük a trafóházat.*

A harmadik csoport megegyezik GALGÓCZI terminusával, szitkok és átkok. Szitkot vagy átkot szórni valakire, más kárának a kívánságát jelenti: a kevésbé megrázó anyagi, fizikai vagy szellemi károktól egészen a betegségekig, erőszakos, szenvedésekkel teli halálig. Ezek is általában haragból jövő, indulatos kifejezések. Az átok, szitok elszenvedője mindig határozott személy vagy dolog, és mindig állandónak kellett lenni, hisz azt akarták, hogy minden esetben hasson. Ide sorolhatók a fogyatékossgal, rendellenességgel kapcsolatos átkok (*folyjon ki a szemed*), halállal kapcsolatos átkok (*rák egye ki a beledet, vésnök dolgozzon a neveden, menj a pokolba*), és a naiv bájjal használt átkok (*vigyén el a rézfaszú bagoly*). Ez utóbbival ijesztgették régen a rosszul viselkedő gyerekeket, de a halálhoz kapcsolódó átkokhoz is tehetnénk, ugyanis ismerhetjük a népi hiedelemvilágból, hogy a bagoly elviszi a holtak lelkét.

A negyedik csoport a míveltetések, amik a nemi életre vonatkozó formákat jelentik főként. Ide szexuális tartalmú, testi funkciókat mutató szavak tartoznak. Ha minősítjük, akkor ezek a legrágárabbak. Ide tartozik elsősorban a *b* betűvel kezdődő, egyeduralgató ige, a *baszd meg*, vagy a *kapd be* és a *kurva* kifejezések. A *baszd meg*-nek annyiféle szerepe van, hogy felsorolni is nehéz lenne. Először szexuális jelentésben, majd kifakadásként, végül káromkodásként jelent meg. Nemcsak beszédszünetet tölt ki, egybekapcsol beszédrészeket, megszólításértéke is van. Ezzel a kommunikáció fenntartását és megőrzését is szolgálja. A legkülönbözőbb igék helyett állhat: *jól elbaszta* (= alaposan elrontotta), *jól kibaszta velem* (= alaposan

elbántál velem), *lebaszni valakit* (= leszidni), *bebaszott* (= komoly csapás volt), *átbasztak* (= becsaptak).

A legutolsó csoportba sorolta LEKNER az indulatszói szerepben lévő szitokszókat. Ezek a leghigorúbban kötöttek minden szempontból. Olyan rövid kifejezések, amelyeknek használatát harag vagy indulat váltja ki a beszélőből, például *Az istenit!*. GALGÓCZI szerint mondatokból önállósultak, például *a mindenségit (egye meg a fene)*. Szerinte „a szitokszók a nyelvhasználat szintjén mondatszóként jelentkeznek: jellemző rájuk az is, hogy a beszéd folyamatban elsősorban egyszavas tagolatlan mondatként, vagy egyszavas tagolatlan tagmondatként, esetleg több szavas egytagú mondat fő szavaként használjuk.” (LEKNER 1999: 56, idézi GALGÓCZITÓL).

A káromkodások, mint láthatjuk, nem nélkülözik a trágár szavakat, de önmagukban a trágár szavak nem tartoznak szorosan a káromkodás témaköréhez. Erre a legjobb példa a *kurva* szó, ami önmagában csak pejoratív megnevezés a prostituáltra. „*A kurva anyádat!*” esetében viszont már káromkodásról beszélhetünk. Régebben a különbség az volt köztük, hogy míg a káromkodás mindig indulatból jött létre, addig a trágár szavak használatában nem játszott szerepet semmiféle érzelem. Napjaink nyelvhasználatában azonban a káromkodást, a durva szavak használatát már nem felindulás váltja ki, legalábbis elsősorban nem az. Fontosnak tartom megemlíteni külön pontban a trágárságot, bár véleményem szerint részben besorolható a míveltetések kategóriájába.

1. 2. Trágárság

Nyelvi szempontból elég ingoványos területnek számít, hogy mi is valójában a trágárság: a szóalak maga, vagy amit jelöl, és aminek megnevezése közmegegyezés szerint tiltás alá esik?

Nagyjából öt csoportot lehet megkülönböztetni, amikből megmutatható mi is tartozik ehhez a jelenséghez. Bár KISS CSABA színpadi trágárságról írt munkájában, véleményem szerint néhány kategóriája kiterjeszthető a hétköznapi beszédben megfigyelhető vulgaritásra is (KISS 2006: 22–23).

Az első az indulati, emocionális trágárság. Az a típusú kitörés, amikor valamilyen váratlan dolog miatt, akár fájdalomból, elkeseredésből, vagy meglepődésből, hirtelen felháborodásból hangzik el egy trágár szó, mondat. Ezek

tartoznak leginkább a káromkodásokhoz, hisz a káromkodás is indulati alapon működik. Például az ember véletlenül az ujjára vág a kalapáccsal, és azt mondja: „*Az Isten bassza meg!*” Tipikusan indulati dolog, semmi köze nincs sem az Istenhez, sem a nemi aktushoz, sem a mondat jelentéséhez. Pusztán nyelvi struktúra, amit abban a pillanatban használunk. De ez működik akkor is, amikor valaki nagyon maga alatt van, végre hazamegy, és a felső szomszéd által elárasztott lakást látva, így szól: „*Hogy basznád szájba a jó kurva anyádat!*” A mondatot lehet toldani, variálni, amíg az indulat tart. De szituáció és indulati töltés nélkül hiteltelenné, kultúrálatlanná válhat az illető személy, aki használja.

A másik csoport a szokásbeli, vagy szocio-trágárság, amikor ezek a kifejezések egy ember nyelvezetének természetes, öntudatlan és jellemző részei. A szocio-trágárság minden konkrét jelentést és tartalmat nélkülöző baszdmegjei, faszomjai egy személyiséget, réteget, környezetet, szubkultúrát, életminőséget mutathatnak. Az egyén alkata, személyisége megkérdőjelezheti a vulgaritás hitelességét. Képzeljünk el egy karakán, férfifaló nőt, akiből csak úgy ömlenek a nemi szervek megnevezései, de ha a nő ránézésre nem olyan, akiről ezt el tudjuk hinni, akkor vulgaritása a magamutogatás és gátlástalanság eszközévé válhat. Napjainkban a fiatalság beszédének természetes velejárója a trágárság, bármiféle indok és indulat nélkül használják az ilyen kifejezéseket, nem gondolva azt, hogy néha, bizonyos helyzetekben vissza kellene fogniuk magukat.

A harmadik a tényleges trágárság csoportja. Ez a szavak valódi jelentésük szerinti használatát jelenti. Például egy BARTIS-színdarabban hangzott el az a mondat, hogy: *Húzza le, kérem a bugyiját, ki szeretném nyalni!* A mondat pontosan arra utal, amit a szereplő csinálni szeretne. Nevén nevezi, nem stilizál, konkrét és kendőzetlen. A legjobban ez dühíti (ha lehet így mondani) az embereket. A többi formát, ha jól adagoljuk, elviselik, de a szexualitás, a váladékok, perverziók nyelvi megjelenését a legtöbben nehezen tolerálják, és legtöbbször a pornográfia témakörébe is sorolják. A fenti példában az egyes szavak önmagukban való használata nem kifogásolható, a mondatot csak a „mit” teszi kényessé. Nem a felhasznált nyelvi eszközök a megdöbbentőek, hanem az ábrázolt dolog.

Negyedik csoport a költői trágárság vagy trágár költőiség, ami egyre jobban elterjedt. Ide tartoznak a színházi előadásokon, irodalmi művekben megjelenő vulgáris szavak. Költői obszcenitás, amikor a „rendes” trágár kifejezéseket a

színpadon másféle valóság érdekében használják. Ilyenkor nem valós figurát akarnak színpadra állítani, hanem egy sűrítményt, ami metaforikussága révén lesz jelentős. Például STEVEN BERKOFF egyik darabjában rengeteg trágár kifejezés fordul elő. A szöveg mégis nagyszerű, hisz a kétségbeesés metaforája az emberiség pusztulásának illúzióját kelti, a végromlást tesz jobban érzékelhetővé a szavak. Ennek ellenére nem a legjobb dolog a trágárságot színpadra állítani, mert a trágár irodalom igenis trágárságra nevel, így nem csodálkozhatunk gyerekeink beszédén.

Az ötödik csoportba az átvitt értelmű, képzeletbeli trágárságot tehetjük. Ez amolyan áltrágárság, ami a nyelvből indul el, de a képzeletben válik obszcenná. Olyan ártatlan, kettős értelmű kifejezések ezek, melyek csupán egy adott kontextusban, illetve az egyén fejében állnak össze obszcenitássá. Legtöbbször a hallgató elzárkózna a dolog elől, de a nyelv által teremtett képzet erősebb nála. Ez többnyire a még mindig tabu alatt álló képzetekre vonatkozik: pedofília, vérfertőzés, fajtalanokodás.

IV. Tabu-e a káromkodás (trágárság)

1. Az anyaggyűjtésről

Miután megszületett a dolgozat témája, azon kellett elgondolkodnom, mivel tudnám a leghatásosabban felmérni a jelenséget. A szociolingvisztika a beszélők nyelvhasználatát állítja vizsgálatai középpontjába, erre több módszere van, például kérdőívek vagy különböző szóbeli beszélgetések formájában. Én a kérdőívezés mellett döntöttem, mert ezzel jobban megmutatható véleményem szerint, hogy mit is gondolnak az emberek egy adott témáról, hisz a névtelenül kitöltött kérdőívektől valószínűleg kevésbé „ijednek meg”, mintha szóbeli, hangszalagra rögzített vizsgálatot készítenék. Ráadásul a kérdőívezés a lejegyzés miatt lehetővé teszi azt is, hogy legyen idő gondolkodni egy-egy válaszon. Ami a hátrányához sorolható az efféle gyűjtésnek, hogy a kérdőív kitöltése olyan szituációt hoz(hat) létre, amiben az adatközlők meg akarnak felelni egy fel nem állított mércének, hisz tudnak arról, hogy szóhasználatuk vizsgálat alá kerül, így sok esetben jobban átgondolva

fogalmazznak, és kevésbé megbízható adatok kapok. Ennek ellenére még mindig célravezetőbbnek tartom a kérdőívezést, mint az interjúkat, vagy az irányított illetve kötetlen beszélgetéseket.

A kérdőív anyagát a lejegyzett trágár szóanyag adja. Kérdőívemet fiatalokkal tölttettem ki, mert a trágár szóhasználat leginkább rájuk jellemző. Bár felnőtt beszélő is használ káromkodásokat és trágár kifejezéseket, de a fiatalság körében véleményem szerint sokkal elterjedtebb ez a fajta szóhasználat. Ráadásul ők azok, akik nyelvi leleménnyel újabb szavakat alkotnak, hisz ezzel menőbbek lehetnek, kitűnhetnek társaik közül. Saját öcsémből (illetve az összegyűjtött szóanyagból) kiindulva jutottam erre a megállapításra, ő is minden trágár kifejezést próbál megújítani, kicserélni egy másikra, ami nyelvi kreativitását (is) tükrözi.

Kérdőívemet egy középiskolai osztállyal, valamint egyetemistákkal tölttettem ki. A középiskolában összesen 37 tanuló, az egyetemen 45 hallgató töltötte ki a kérdőívet. Így a vizsgálandó korpusz 82 kérdőívből állt.

A középiskolában látszólag nagyon aranyosan, kedvesen fogadtak. A kiosztás előtt elmondtam mi a célom a kérdőívvel, miért kérem a segítségüket. Teljes őszinteséget kértem tőlük, hisz a névtelen, sorszámozott kérdőívekből sosem fogom megtudni melyik választ ki írta, nem a tanárunk vagyok, aki esetleg négy év tanítás után felismerné az írásukat. Elmondtam azt is, hogy nincsenek jó és rossz válaszok, a saját, egyéni véleményükre vagyok kíváncsi, és ha úgy érzik nem kötelesek kitölteni a kérdőívet. Az elején a látszólagos kedvesség ellenére a kérdőívet elég bizalmatlanul fogadták, ráadásul el sem akarták hinni, hogy az egyetemen lehet ilyen témákkal is foglalkozni. Egy negyed órát meséltem nekik, hogy milyen témákkal lehet foglalkozni az egyetemen a szakomon belül, hogyan jutottam el a témaválasztásomig, és lassan oldottabbak lettek. A kérdőív kitöltése alatt már kellemes hangulat uralkodott, néhány kérdésen nevetgéltek, és szerencsére senki nem tagadta meg a válaszádat.

Az egyetemi korosztálynál nem volt nehézségem, ők sokkal inkább tisztában voltak a kérdőív „műfajával”, jelentőségével, sokkal jobban átlátták a helyzetet, nem féltek semmilyen elvárástól, hogy butának, műveletlennek fogom őket tartani, és semmilyen szankciótól sem tartottak.

A kérdőív 18 általam megfogalmazott kérdésből állt és három nagyobb csoportra osztható. Az első két kérdés az adatközlő nemére és életkorára vonatkozott, a

második csoport a trágár szóhasználatra, káromkodásformákra kérdezett rá, és a harmadik pedig arra, hogy az adatközlők miként gondolkoznak erről a jelenségről, milyen nyelvi elvárásaik vannak másokat illetően.

A kitöltésre korlátlan idő állt rendelkezésre, de átlagosan elég hamar végeztek a feladattal (25 perc). Bár azt kell mondanom, hogy míg a középiskolások több időt vettek igénybe a feladat elvégzéséhez, addig az egyetemista korosztály kevesebb idő alatt, de alaposabban, jobban átgondolva fogalmazott. Az ok valószínűleg az, hogy az egyetemisták sokkal nagyobb nyelvi tudatossággal, felkészültséggel rendelkeznek, mint a középiskolások. Ráadásul a középiskolások kérdőívei néhány helyen elég hézagossá sikeredtek. Ami betudható figyelmetlenségnek, hanyagságnak vagy egyszerűen tanácstalanságnak, hogy nem tudták eldönteni mit „illene” írni.

A továbbiakban közlöm kérdőívemet, majd kérdésenként fogok haladni, és kielemezni a kérdésekre adott válaszokat.

2. A kérdőív

1. Nemed?
Nő / Férfi
2. Korod?
15-20 év között / 20-30
3. Szoktál csúnyán beszélni? Ha igen milyen helyzetben/helyzetekben?
4. Milyen gyakran fordul elő?
5. Hogyan reagál a környezeted a csúnya beszédre (család, barátok)?
6. Otthon milyen trágár kifejezéseket használsz, miket hallottál?
7. Melyik trágár szót, káromkodást használod leggyakrabban?
8. Szerinted mennyire elterjedt a fiatalok, illetve idősek beszédében a trágárság, káromkodás?
1   2   3   4   5   6   7   8   9   10
9. Milyen hatással van az életedre? A közösség életére, ahol élsz illetve tanulsz?
10. Szerinted kik beszélnek csúnyábban? Nők vagy férfiak? Mi lehet ennek az oka?
11. Mi a véleményed arról, ha egy nő csúnyán beszél?
12. Mennyire tartod elítélendőnek, károsnak a trágárságot?
13. Szerinted van különbség a trágárság és káromkodás között? Ha igen, mi az?

14. Figyelembe veszed esetleg azt, hogy milyen helyen tartózkodsz? Jobban figyelsz-e arra, hogy mit mondasz egy idegen társaságban, vagy a barátaid körében?
15. Milyen káromkodást, trágár kifejezést nem illik szerinted kimondani?
16. Illik-e kimondani szerinted... a halál, szexuális együttlét, nemi szervek, betegségek megnevezéseit trágár minősítésben (pl. de fasz vagy, dögölj meg, buzi, baszd meg, a rák egyen meg)?
17. Milyen szavakkal nevezed meg a nemi szerveket (férfi és női), a szexuális együttlétet?
18. Szoktál disznóvicceket mesélni, vagy olyanokat amikben esetleg káromkodások (trágár kifejezések) fordulnak elő?

3. A felmérés eredményei

a) Nem, életkor

A kérdőívet összesen 40 lány, és 42 fiú töltötte ki. Szándékosan választottam közel azonos összetételt, ugyanis mindkét fél részéről kíváncsi voltam arra, hogy mit gondolnak a másik nem, illetve saját nemük trágársághoz való viszonyáról.

Fiú	42	51%
Lány	40	49%

Életkor szempontjából két csoportra bontottam a kitöltőket, a 15-20 és 20-30 éves korosztályra. Az első csoportban 37, a másodikban 45 ember töltötte ki a kérdőívet. Nem tartozik ugyan vizsgálataimhoz, de említésre méltó, hogy az egyetemista korosztály válaszai fogalmazásmódban kevésbé az „élőbeszédhez” közelítenek. Sokkal inkább hivatalosabb, „dolgozatszintű” megfogalmazások voltak.

15-20 év	37	45%
20-30 év	45	55%

A bizalmatlanságon túl, mint ezt már kifejtettem az anyaggyűjtésemnél leírtakban, szembetaláltam magam más problémákkal is. A kérdőívet természetesen

úgy adtam oda, hogy bármilyen kérdésük van, nyugodtan tegyék fel. Az első gond azzal akadt, amit saját hibámnak (is) tekinthetek, hogy nem tudták eldönteni a nemükre, életkorukra vonatkozó válasz esetén mit tegyenek: aláhúzzák vagy bekarikázzák. Véleményem szerint azonban ennyi önállóság lehetett volna bennük, hisz elmondtam nincsenek helyes és helytelen megoldások, a lényeg az őszinteség.

b) Szoktál csúnyán beszélni? Ha igen, milyen helyzetben/helyzetekben?

Azt a kérdést feltenni a mai fiatalságnak, hogy szokott-e csúnyán beszélni nevetséges. Sőt, bármilyen korosztálynak nevetséges feltenni, mert nagyon kevesen vannak olyanok, akik soha életükben nem beszéltek még trágárul, illetve soha nem káromkodtak volna. Saját tapasztalataim szerint, a trágárság és káromkodás az utóbbi időkben egyre természetesebbé válik a fiataloknál, és szép lassan beépül hétköznapi beszédükbe. A kérdés második része azonban sokkal érdekesebb számunkra. A legtöbb válasz, ami érkezett, hogy akkor káromkodnak, akkor beszélnek csúnyán, ha dühösek, ha felidegesítik, ha hülyének nézik őket. Nem vizsgáltam nemek közti különbséget, mert nem volt eltérés abban, hogy fiú vagy lány írta a választ.

<i>ha dühös vagyok</i>	73,2%
<i>ha felidegesítenek</i>	15,9%
<i>ha hülyének néznek</i>	4,9%
egyéb	6%

A táblázat mutatja, hogy a trágárság/káromkodás olyan verbális agresszióforma, ami egyértelműen indulatokat levezető (pót)cselekvésnek minősíthető, és nem feltétlen kárt okozni akaró megnyilatkozás (KEGYESNÉ 2008: 62). Mint látjuk, a szakirodalom és a hétköznapi ember álláspontja eddig teljes egyetértésben van.

Az egyéb kategóriába sorolva, születtek érdekesebb válaszok is a kérdésre. Volt olyan fiú, aki beírta válasznak, hogy „igen, mindig minden körülmények között”. Ez a Való Világ 4 egyik játékosának szóhasználatára utal, ami mutatja, hogy a televízió elég jelentős befolyással van a fiatalok nyelvhasználatára. Ami nem is lenne gond, de ezekben a valóságshow műsorokban nagyon gyakran fordulnak elő trágár

megnyilvánulások. NAGY ANDREA munkájában úgy fogalmazott, hogy a televízió mágikusan hat az emberre. Sportnézéssel átélheti a győzelmet, videoklipnézés közben híresnek és népszerűnek érezheti magát. A televízió tehát különböző nyelvi mintákat nyújt, azt sugallva, hogy ha a néző úgy beszél, ahogy a szereplőktől hallja, akkor olyanná válhat, ez pedig befolyásolja a nyelvhasználatot (NAGY 2010).

Másik érdekes eset számomra egy lány gondolata: „*miért tiszteljek másokat, ha engem sem tisztel senki*”. Hozzátette még, hogy otthon és az iskolában még lehet is érezni a szóbeli tiszteletet, de az emberek többségénél az utcán, boltokban ez nem nyilvánul meg. Ez is azt mutatja, hogy a trágárság egyre divatosabbá válik, és semmi köze nem lesz a régen jelentéssel bíró káromkodásainkhoz, vulgáris szavainkhoz, amiket nem illett kimondani, mert valamiféle tabut feszegettek vele.

A káromkodás és trágárság régen a férfiak privilégiuma volt, azonban a válaszokból kiderült számomra, hogy a nők sem fogják vissza magukat. Közel azonos arányban használják ők is a trágár kifejezéseket, káromkodásokat.

c) Milyen gyakran fordul elő?

A lányok többsége azt írta, hogy ritkán káromkodik (95%), olyat senki nem írt, hogy soha nem fordult még elő. A lányok 5%-a nem írt gyakoriságot, csupán annyit, hogy akkor beszélnek csúnyán, ha okuk van rá.

A fiúk közül voltak, akik azt írták, hogy néha káromkodnak, amikor idegesek (28,6%). De voltak olyanok is, akik szinte minden nap használnak néhány trágár kifejezést (71,4%), és nem is érzik úgy, hogy emiatt mentegetőzniük, vagy szégyellniük kéne magukat.

A két nem közti különbség a magyarázatban rejlik: a lányok saját bevallásuk szerint csak olyankor beszélnek csúnyán, ha megfelelő indokuk van rá. A fiúk pedig bármiféle ok nélkül használják a trágár kifejezéseket, akár naponta többször is.

d) Hogyan reagál a környezeted a csúnya beszédre (család, barátok)?

A kérdésre elég szélsőséges válaszokat kaptam. A legtöbben azt írták nemtől függetlenül, hogy: *rám szólnak, leszidnak*. Ezt kiegészítették még különböző információkkal, ami már különbözik nemek alapján.

A válaszokból azt mondhatjuk, hogy a lányoknak sokkal jobban tiltják, hogyha trágárul nyilvánulnak meg. A leggyakoribb, amit szüleiktől hallanak: „*Ne beszélj így, undorító egy lány szájából.*” Ez azt mutatja, hogy a lányoktól másabb nyelvi elvárásaik vannak, mint egy fiúgyerektől. Véleményem szerint ez nem jó, hisz a lányokban az alárendelt szerepet erősítik, ami önbizalomhiányhoz is vezethet.

Nézzük meg a lányok válaszait %-okban, miket hallanak szüleiktől:

<i>undorító egy lánytól</i>	45%
<i>rám szólnak, ne beszéljek így</i>	25%
<i>azt mondják nem illik</i>	22,5%
<i>összeszidnak</i>	7,5%

A fiúktól született válaszok:

<i>megszokták</i>	52,4%
<i>rám szólnak</i>	21,4%
<i>azt mondják nem illik</i>	14,3%
<i>nem figyelnek oda</i>	7,1%
<i>nem érdekli őket</i>	6%

Mint láthatjuk a fiúk válaszaiból, a szülők a lehető legkülönbözőbb módon reagálnak gyerekeik trágárságára. Ami számomra megdöbbentő volt, hogy néhány szülő egyáltalán nem figyel oda arra, hogyan beszél a gyereke, vagy egyáltalán nem érdekli őket. Ez véleményem szerint nem helyes megoldás. Szerencsére vannak azonban olyan szülők is, akik elítélik a trágárságot, de ha a következő kérdésre megnézzük a választ, akkor ellentmondásba botlunk. Az olyan szülő, aki maga is trágárul nyilvánul meg bizonyos helyzetekben, hogyan várhatná el gyerekétől, hogy az károsnak, elítélendőnek tartsa ezt a jelenséget.

A másik érdekes csoport a baráti társaságok helyzete, amellyel kapcsolatban egyhangú válaszokat kaptam. A leggyakoribb, hogy „*ők is így beszélnek, miért én beszélnék másképp*”, a másik legnépszerűbb (ha fogalmazhatok így) válasz volt: „*vannak olyan haveri körök ahol ez elvárt, így én is használom, hogy ne lógjak ki*”. Mindenki tisztában van azzal, hogy a kortárs csoportok szerepe meghatározó. A család, később az iskola jelentős mértékben befolyásolja a gyerek énképét, személyiségét. Már ARISZTOTELÉSZ megfogalmazta, hogy az ember társas lény, mindig arra törekszik, hogy megfeleljen annak a közösségnek, amelyben él.

A lányok a kérdés ezen részére vagy nem válaszoltak, vagy annyit írtak hogy a barátaik megszokták, illetve hogy barátaik körében sokszor poénból beszélnek csúnyán, így nem is ítélik el egymást emiatt.

Fiúk válaszai:

<i>ők is így beszélnek</i>	85,7%
<i>észre sem veszik</i>	11,9%
<i>elvárt bizonyos társaságokban</i>	2,4%

Lányok válaszai:

nem válaszoltak	87,5%
<i>megszokták</i>	10%
<i>poénból használjuk</i>	2,5%

e) Otthon milyen trágár kifejezéseket használsz, miket hallottál?

Ebben az esetben nem volt különbség lányos és fiús családok között, így nem is bontottam szét a válaszokat nemek szerint.

Mint láthatjuk majd a táblázatból, a szülők sokkal durvább kifejezéseket használnak otthon, mint maguk a diákok. Ez teljesen hihetetlen és megdöbbentő számomra. A fenti kérdésnél kiderült, a szülők tudják hogy a káromkodás nem szép dolog, azonban ők maguk is használják bizonyos helyzetekben. Ami nem lenne gond, de ennek tudatában érdekes azt olvasnom, hogy megszólják, összeszidják

gyerekeiket, ha csúnyán beszélnek. Hogy tilthatnak olyan dolgot, amit ők maguk is megtesznek?

A diákok otthon leggyakrabban a következő kifejezéseket használják:

<i>bassza meg</i>	53,7%
<i>rohadt életbe</i>	26,8%
<i>takarodj</i>	11%
<i>a fenébe</i>	8,5%

Amiket otthon hallanak a legtöbbször:

<i>anyád picsáját</i>	33%
<i>büdös életbe</i>	30,5%
<i>apád faszát</i>	17%
<i>bassza meg</i>	11%
<i>kurva életbe</i>	8,5%

f) Melyik trágár szót, káromkodást használod a leggyakrabban?

A kérdésre korlátlan számú választ lehetett írni, ezért mindig a három leggyakoribbat említeném meg %-osan, illetve azokat, amelyek enyhébbek vagy megdöbbenőek durvaságuk miatt egy női szájból, esetleg nyelvi kreativitásuk miatt érdekesek lehetnek.

A lányok listája:

<i>baszd meg</i>	55%
<i>faszomat</i>	43%
<i>kurva életbe</i>	27%

A lányok további listája, ami érdekes lehet számunkra:

<i>bakker</i>	<i>bameg</i>
<i>barom</i>	<i>vazzeg</i>
<i>picsába</i>	<i>hülye picsa</i>

<i>hülye</i>	<i>buzi</i>
<i>kuss</i>	<i>köcsög</i>
<i>szar</i>	<i>kapd be</i>
<i>francba</i>	<i>faszkalap</i>
<i>baszki</i>	<i>basztikuli</i>

A lányok listája eléggé meglepett, azt hittem ők jobban visszafogják magukat, rá kellett jönnöm, hogy nem így van. Bár a fiúkéhoz képest, mégis azt mondhatjuk, több tabu él szóhasználatukban, ami leginkább a *baszd meg* kifejezés kapcsán figyelhető meg. Tény, ez került fel a dobogó első helyére, mégis azt láthatjuk, hogy ezt a kifejezést különféle módon szépítik, hogy ne hangozzon olyan durván (*bakker, vazzeg, bameg*). Illetve legfőképpen trágár szavakat soroltak fel, durvább káromkodásformák nem fordultak elő a listában.

A fiúk listája:

<i>baszd meg</i>	93%
<i>geci</i>	78%
<i>fasszopó</i>	34,3%

A fiúk további listája:

<i>balfasz</i>	<i>fakanál (fuck anál)</i>
<i>baszki</i>	<i>anyád faszát</i>
<i>baszódj meg</i>	<i>retkes kurva</i>
<i>gyökér</i>	<i>kiverem a gecit a faszodból</i>
<i>köcsög kurva</i>	<i>kabbe a kisujjam</i>
<i>kurva anyád</i>	<i>dögölj meg</i>
<i>rohadj meg</i>	<i>isten bassza meg</i>

Mint láhattuk a fiúknál fölényesen nyert a *baszd meg*, de a *geci* sem maradt le sokkal. Míg azt láthatjuk, hogy a lányoknál a váladeközashoz kötődő szavak kerülendők, addig a fiúknál ez dobogón végzett. Illetve a fiúknál káromkodásformák is előfordultak (*isten bassza meg, kurva anyád, dögölj meg*). Még nem jelenteném ki biztosan, de a lányok beszédében már most megfigyelhető bizonyos szavaknál a tabu

jelenléte. A fiúknál láthatjuk még, hogy ugyanakkor a szónak többféle variánsa megjelenik, leginkább a hangalak változtatással játszanak (*kabbe, bakker, vazzeg*), esetleg az enyhítő kifejezésekkel (*kabbe a kisujjam*).

g) Szerinted mennyire elterjedt a fiatalok, illetve idősek beszédében a trágárság, káromkodás?

Egy 10-es skálán kellett megjelölniük, hogy mennyire tartják elterjedtnak a trágárságot és káromkodást.

Fiúk	7,8%
Lányok	9,2%

Mint láthatjuk, a lányok elterjedtebbnek tartják a jelenséget, bár a kérdésre csak félig válaszolt mindkét nem. A saját korosztályuk (a fiatalság) beszédére írták ezt, míg az idősebb korosztály megnyilatkozásairól nem írtak semmit. Mintha észre sem vették volna a kérdés másik felét.

h) Milyen hatással van az életedre? A közösség életére, ahol élsz illetve tanulsz?

Ez az a kérdés, amit sokan kihagytak, és semmit nem válaszoltak, vagy ha írtak is néhány szót, az kimerült a „*nem tudom*” és „*semmit*” skálán.

A lányok közül többen válaszoltak a kérdésre, tőlük született néhány érdekes válasz. Egy néhány a kisebb gyerekekre hívta fel a figyelmet, hogy az óvodában is már ezeket a szavakat tanulják meg leghamarabb, így a nyelvünk ellaposodik. Egy másik válasz szerint „*nincs különösebb hatással az életemre, a durvábbakat észreveszem, ha olyantól hallom akitől nem számítok rá*”. És végül pedig, hogy „*a trágárság elkerülhetetlen, az emberek kultúrátlanok tűnnek ugyan, de nem érdeklődök*”. Ez a válasz elgondolkodtató, hogy valóban kultúrátlanok tűnik az ember trágár megnyilvánulásaitól? Az igazság az, hogy ezek a kifejezések nincsenek

szocializálva, megmaradtak az ösztönök szintjén, mint érzelmi-indulati világunk. Emiatt lehet kultúrátlannak nyilvánítani valamit?!

A lányok válaszai:

nem válaszoltak	37,5%
<i>nem tudom</i>	22,5%
<i>semmilyen hatása nincs</i>	20%
<i>rossz hatással van a gyerekekre</i>	12,5%
egyéb	7,5%

A fiúk véleménye azonban sokkal közömbösebb volt. Ők a következőket írták: „*semmilyen hatással nincs*”, „*nem gondolkodtam még el ezen*”, „*elég hasznos, mert segít kiengedni a feszültséget*”. Ez utóbbi válaszon megdöbbsentem. Igaz ugyan, hogy a káromkodásoknak ez lenne az alap funkciója, az indulat levezetése, de mint már említettem, a legtöbb esetben nem ez a funkció dominál, hanem sokkal inkább a menőség, hogy akkor lesz valaki menő ha trágárkodik.

A fiúk válaszai:

nem válaszoltak	54,8%
<i>nem gondolkodtam még ezen</i>	26,2%
<i>semmilyen hatása nincs</i>	14,3%
egyéb	4,7%

i) Szerinted kik beszélnek csúnyábban? Nők vagy férfiak? Mi lehet ennek az oka?

Én sokkal egyértelműbb válaszokra számítottam. Mivel a káromkodás általában agresszív indulatok megjelenítése, régebben a férfiaknál volt gyakoribb jelenség, hiszen számukra a társadalmi normák és a férfiszerep is elfogadhatóbbá teszi az agressziót. Mint ahogy nagyanyáink idejében a trágárságot csak bizonyos rétegeknél nézték el: a kocsis, a szódás, a kubikos így szabadult meg rossz közérzetétől. Aztán eltűntek a korlátok, kialakult az egyenrangúság és a nők is egyre többször adják ki magukból indulataikat (WANATKA 2008). Hogy látják ezt a válaszadók?

	Fiúk	Lányok	Mindkettő
Fiúk	64,3%	35,7%	0%
Lányok	72,5%	25%	2,5%

Mint a táblázatból láthatjuk, még mindig a fiúk/férfiak beszélnek csúnyábban, de azért a lányok sem maradnak le utánuk.

A kérdés másik felére izgalmas válaszok születtek, kiemelném a számomra érdekeseket. Egy lány válasza volt az, hogy „*Szerintem a férfiak, mert több mindent megengedhetnek maguknak. Őket nem nézik le az emberek, ha csúnyán beszélnek, egy lányt sokszor igen.*” Belegondolva ebben a válaszban is a férfi felsőbbrendűséget adja meg okként a lány, hogy nekik több minden megengedett. Egy másik válasz szerint: „*A férfiaknál ez az erőfitogtatás jele, a férfiasságé meg a keménységé, hogy minden helyzetben meg tudják védeni magukat, és akit kell.*” Mindkét válaszban ugyanaz a mondanivaló van jelen, a férfiak azért káromkodnak, mert ezzel megmutatják, hogy ők az erősebbek. És valóban, ettől erősebbek lesznek?

Bár a fiatalok véleménye mást mutat, szerintem azonban nem lehet különbséget tenni nemek alapján, hogy ki beszél csúnyábban. Egyre több lányt lehet hallani az utcán, iskolában, akik sokszor trágárabbul beszélnek, mint fiútársaik. De mégis azt láthatjuk, hogyha egy fiú beszél csúnyán, az nem más, mint az erő, a keménység jele, de ha egy nő teszi ugyanezt, akkor kultúrálatlan lesz mások szemében.

j) Mi a véleményed arról, ha egy nő csúnyán beszél?

A legtöbb fiú azt írta, hogy „undorító”, „irritáló” vagy „semmit, már megszoktam”. De született olyan válasz is, ami a nők finomságát, szelídségét hangsúlyozza, ami lassan de biztosan múlófélben van: „egy nő legyen finom és nőies, ebbe nem fér bele a csúnya beszéd”.

A fiúk válaszai:

<i>undorító</i>	54,8%
<i>irritáló</i>	26,2%
<i>már megszoktam</i>	16,6%
egyéb	2,4%

Nézzük meg azonban a nők általános válaszait:

<i>nem szép dolog</i>	30%
<i>nem illik</i>	65%
egyéb	5%

A lányok válaszai egyértelműek voltak, mint láthatjuk a táblázatban. Én kettőt emelnék ki ezeken felül az egyéb kategóriából, ami nagyon érdekes volt számomra. Az egyik hogy „egy lány legyen kultúráltabb annál, hogy csúnyán beszéljen”, a másik pedig „be akar vágódni a fiúknál az ilyen beszéddel”. Ez utóbbi azért furcsa számomra, mert a fiúk válaszait elolvasva, azt mondhatom, nem szeretik azokat a lányokat, akik trágárul beszélnek, nem tartják őket nőiesnek, sokkal inkább közönségesnek, primitívnek.

Általánosságban azt mondhatjuk, sokan gondolják, hogy a női szájból elhangzó obszcén kifejezés még sértőbb a fülnek, mint a férfiak által használt csúnyaságok. Nyilván így van, hisz mi is gyakran megütközünk rajta, de miért? Mivel az agresszió egyik formája a verbalitásban jelenik meg, ez manapság nem kizárólag a férfiakhoz köthető, hiszen a férfi-női szerepek kezdenek kiegyenlítődni. Ez nem feltétlen jelenti azt, hogy agresszívebb lett a világ, sokkal inkább azt, hogy a nők férfi szerepeket gyakorolnak. Gondoljunk bele. Korábban a férfiaság, bátorság és agresszió együtt járt. Annál bátrabb volt a katona, minél több ellenséget gyilkolt meg. Manapság már

nem a csatatéren vagyunk, az agresszió más formában jelenik meg. Megváltoztak a szerepek, a nők is elmentek dolgozni, így megjelent a kemény, férfias nő és ezt beszédmódja is tükrözte (KEGYESNÉ SZEKERES 2008: 69–74). Hogy hova tud ez még fejlődni, nem tudhatjuk, de az biztos, hogy lassan a nők, pláne a fiatal lányok sokkal ordenárébb stílusban beszélnek, mint a férfiak, ezzel is mutatva, hogy ők is megtehetik.

k) Mennyire tartod elítélendőnek, károsnak a jelenséget?

A válaszokból kiderült, hogy fiúk és lányok is károsnak tartják a káromkodást (trágárságot), ugyanakkor teljesen természetesnek vélik használatukat, egyáltalán nem ítélik el a jelenséget. Ezt igazolva olyan válaszok születtek, mint *„nem ítélem el, mert adott helyzetben bárkinek kicsúszhat a száján”*, *„káros, de annyira beleivódott a magyar nyelvbe, hogy kivédeni lehetetlen”*, *„nem jó dolog, de nem tudnánk már élni ezen szavak nélkül”*. Másfelől azonban volt néhány válaszadó, aki nagyon elítélendőnek tartja, vagy aki azt írta, hogy *„aki szándékosan, ok nélkül használja, az elítélendő”*.

Nézzük azonban a számszerűsített adatokat:

<i>nem ítélem el</i>	6,1%
<i>káros, de megszokott</i>	56,1%
<i>káros, de nem tudnánk élni ezek nélkül</i>	29,3%
<i>elítélendő</i>	7,3%
<i>egyéb</i>	1,2%

A számomra legérdekesebb válasz az volt, amit az egyik lány így fogalmazott meg: *„Én nem szeretem, de nem mondom, hogy nincs szükség rá, mert ez az emberek számára egyfajta feszültség levezetés”*. És valóban, a káromkodás (trágárság) működhet egyfajta szelepként is, amin keresztül kiengedjük magunkból a feszültséget? Ismert példa, vezetés közben mégsem mehetünk neki a másiknak, így inkább valamelyik felmenőjét emlegetjük. Ennek ellenére szerintem, ez nem a

legideálisabb feszültség levezető technika, mivel nem oldja meg a problémát. Sőt, sok esetben a folyamatos szitkozódás növeli bennünk az indulatot.

I) Szerinted van különbség a káromkodás és trágárság között? Ha igen, mi az?

Ezt a kérdést azért tettem fel, mert kíváncsi voltam, hogy a „mai fiatalok” különbséget tesznek-e az indulati alapú káromkodás és az ok nélküli trágárság között. A legtöbb középiskolás azonban vagy nem válaszolt a kérdésre, vagy annyit írt hogy „nem tudom”, „fogalmam nincs”, „nincs, vagy de?”. Valószínűleg ezen korosztály nagy része nem rendelkezik még azzal a nyelvi tudatossággal, és témaismerettel ami a kérdés megválaszolásához szükséges.

A középiskolások válaszai:

nem válaszolt	56,8%
<i>nem tudom</i>	35,1%
<i>nincs különbség</i>	8,1%
<i>van különbség</i>	0%

Az egyetemisták közül többen válaszoltak, bár ők sem igazán tudták, hogy mi a helyzet ezzel. Tőlük olyan válaszokat kaptam, mint „*csúnyán beszélni egy dolog, de káromkodni az már más*”, „*a káromkodás az egy dolog, annak van jelentősége, de a trágárságnak nincs*”.

Az egyetemisták válaszai:

nem válaszolt	37,8%
<i>nem tudom</i>	26,6%
<i>nincs különbség</i>	15,6%
<i>van különbség</i>	20%

Manapság már néha összemosódnak a kategóriák. Ha a káromkodás történetét vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy erős stílusváltáson ment át. Régebben is használtak vulgáris kifejezéseket, de mégsem olyan közönséges módon, mint

napjainkban. Régebbi káromkodásainknak volt nyelvi fűrfangjuk, hiszen durvaságuk ellenére megmosolyogtattak (TOLCSVAI NAGY 1985: 147). Ma azonban semmi nevetnivalót nem találunk bennük, sőt úgy gondolom, ma már nem is az indulatok levezetésére szolgálnak, hanem sokkal inkább egy másik ember szóbeli bántalmazására, ami hasonló lelki következményekkel járhat, mint a tettelegesség.

m) Figyelembe veszed esetleg azt, hogy milyen helyen tartózkodsz? Jobban figyelsz-e arra, hogy mit mondasz egy idegen társaságban, vagy a barátaid körében?

A nyelvi tudatosságnak része, hogy bizonyos társaságokhoz, helyzetekhez igazodni tudjunk nemcsak viselkedésileg, hanem nyelvileg is. Vannak férfias és nőies témák, és vannak olyan kifejezések, amiről nem beszélünk más neműek társaságában. Bár a kérdés elsősorban nem erre vonatkozott, mégis inkább erre vonatkozóan kaptam érdemleges válaszokat.

Fiúk	93%
Lányok	100%

Mint láthatjuk, fiúk és lányok is odafigyelnek arra, hogy milyen helyen, milyen társaságban tartózkodnak, és az alapján nyilvánulnak meg. A legtöbben még meg is indokolták, és azt írták, hogy azért, mert nem szeretnék idegen társaságban lejáratni magukat, illetve nem szeretnék elsőre rossz benyomást kelteni, ezért visszafogják magukat például tanárok előtt, vagy hivatalos helyen. Barátaik azonban már megszokták, így előttük szabadabban használnak trágár kifejezéseket.

A férfi-női témákra kitérve, mivel a válaszadók ezt is megemlítették, azt mondhatom, hogy a nők esetén nagyon sok olyan tabu érvényesül, amit nem mondanak ki férfiak társaságában. Ezek a nemiséghez, szexualitáshoz kötődnek, és az ezekből képzett vulgaritásokhoz.

n) Milyen káromkodást, trágár kifejezést nem illik szerinted kimondani?

Mindenki tisztában van azzal, hogy léteznek olyan káromkodások, trágár kifejezések, amelyeket nem illik kimondani. Nézzük meg, miket sorolnak ide a válaszadók. Nem tettem különbséget nemek között, mert nem volt eltérés. A kérdésre számtalan választ lehetett írni, összegyűjtöttem a leggyakoribbakat. Sőt, olyanok is voltak, akik nem példát írtak, hanem meghatározták, hogy miket nem illik kimondani. Nézzük meg a három leggyakoribb választ:

<i>kurva anyád</i>	97%
<i>isten bassza meg</i>	85%
<i>ami másokat sért, megaláz</i>	77%

A válaszokból az derült ki számomra, hogy a káromkodásokhoz tartozó kifejezéseket sokkal inkább tabunak tartják, úgy gondolják nem illik használni őket. A trágár kifejezéseket (szar, faszkalap, köcsög) senki nem sorolta ide. Bár a trágár kifejezések betehetők az „ami másokat sért, megaláz” kategóriába.

o) Illik-e kimondani szerinted... a halál, szexuális együttlét, nemi szervek, betegségek megnevezéseit trágár minősítésben (pl. de fasz vagy, dögölj meg, buzi, baszd meg, a rák egyen meg)?

Erre a kérdésre kaptam a legazonosabb válaszokat. A válaszadók 100%-a írta azt, hogy ezeknek egy részét nem illik használni. Mégis volt néhány ember, aki plusz információként odatette, hogy „nem illik, de sajnós néha mégis megtesszük”, vagy egy másik válasz „nem illik, de néha jól esik”.

Az eddigi válaszokból azt hittem, hogy erre a kérdésre azt fogják írni, hogy mindenki használja, így miért ne illene. Valljuk be ugyanis, hogy mindenkinek kicsúszott már a száján ezek közül néhány. Hogyan működik akkor ez a dolog? Tabunak gondoljuk őket, mégis használjuk? A tabunak nem az a lényege, hogy nem illik kimondani, tiltott, ezért nem is használják? Régebben legalábbis ez volt a tabu

bizonyos népeknél, és a kimondásukat nagyon sokszor nyelvkitépéssel, megégetéssel, kalodába zárással, sőt néha halállal büntették (LEKNER 1999: 6–7). Napjainkra eltűntek a büntetések, a tabu fogalma pedig tiltottat jelent, de csak elméletben?

p) Milyen szavakkal nevezed meg a nemi szerveket (férfi és női), a szexuális együttlétet?

A szexualitás az egyik olyan téma, ami tele van nyelvi tabukkal. A nemi szerveknek például őseink fontos szerepet tulajdonítottak, hiszen általuk jött létre a teremtés csodája. Az ókori Görögországban hatalmas, több méteres hímvesszőszobrot állítottak kerítés helyett, ha azt akarták, hogy senki ne háborgassa a birtokot. A „magamutogatás” nem volt perverz dolog, ugyanis ha valaki felfedte nem szervét, az nyíltan az erő, a támadás jele volt (WANATKA 2008). Ennek ellenére mégis azt mondhatjuk, hogy az emberek számára leginkább ezek a témák sorolhatók a tabukhoz. A nőknél például nem lehetett megnevezni ezeket, manapság az egyenjogúság korában azonban, mi is hamarabb használjuk, mondjuk ki őket.

Nézzük meg azt a listát, ami megmutatja, hogy a fiúk és lányok milyen szavakat használnak ezekre. Nem %-osan tüntetném fel az eredményeket, mert rengeteg megnevezést lehetett írni, inkább a mennyiséget és milyenséget vizsgálnám, elemezném ebben az esetben.

Szexuális együttlét:

A fiúk listája:

baszás

dugás

hegesztés

kamatyolás

kefélés

kúrás

toszás

tömés

kufircolás

sunáznám a szarfosóját

A lányok listája:

<i>szeretkezés</i>	<i>egyesülés</i>
<i>szerelmeskedés</i>	<i>kettyintés</i>
<i>szex</i>	<i>kupakolás</i>
<i>lefeküdni</i>	<i>dugás</i>

Mint láthatjuk nagyobb különbségek mutathatók ki a két nem szóhasználata között. A lányok legtöbben a *szeretkezés*, *szerelmeskedés* szót használták. Voltak, akik kiemelték, hogy csak ezeket használják, semmi mást. Az figyelhető meg, hogy a nőknél a szexualitás inkább az érzelmekhez kötődik, így sokkal enyhébb, finomabb szavakkal is nevezték meg. A fiúk jóval több variációt írtak, mindenféle stílusban. Ennek oka az lehet, hogy náluk sokkal központibb téma a szexualitás, így sokkal több kifejezést is alkotnak rá. Azt mondhatjuk, hogy a lányoknál ebben a témában több tabu érvényesül, mint a fiúknál. Ennek okai a régi, berögzült szokások lehetnek, mint nagymamám is mondta, hogy egy nő nem beszél ilyen témákról, mert nem illik.

Női nemi szerv:

A fiúk listája:

<i>barlang</i>	<i>muff</i>
<i>lyuk</i>	<i>vagina</i>
<i>málnás</i>	<i>dzsungel</i>
<i>pina</i>	<i>virágágyás</i>
<i>suna</i>	<i>kapu</i>
<i>puna</i>	<i>punci</i>

A lányok listája

<i>„az”</i>	<i>tunci</i>
<i>suna</i>	<i>lyukacska</i>
<i>punci</i>	<i>süni</i>
<i>vagina</i>	<i>nuni</i>

Ha nyelvi taburól beszélünk, itt egyértelműen érvényesül. A lányok szinte csak becéző formákkal, esetleg névmással nevezték meg a nemi szervüket. De azt láthatjuk, hogy a fiúk is inkább metaforákat használtak, ők is szemérmesebbek voltak, mint a szexuális együttlét témájánál.

Férfi nemi szerv:

A fiúk listája:

<i>fasz</i>	<i>rudi</i>
<i>káró</i>	<i>bőrösvirli</i>
<i>péló</i>	<i>bőrnyakú</i>
<i>pénisz</i>	<i>kopasznyakú</i>
<i>fú</i>	<i>fallosz</i>
<i>dákó</i>	<i>gyík</i>
<i>kéjléc</i>	<i>hímvessző</i>
<i>farok</i>	<i>félszemű kobra</i>
<i>pöcs</i>	<i>kígyó</i>
<i>lompos</i>	<i>himbilimbi</i>

A lányok listája:

<i>cerka</i>	<i>banán</i>
<i>fütyi</i>	<i>bot</i>
<i>fasz</i>	<i>kukac</i>
<i>kuki</i>	<i>hímvessző</i>

A lányok itt is szemérmesebbek, és itt is inkább becéző formákat használtak, mint a saját nemi szervük megnevezésénél. A fiúk sokkal több példát írtak, rengeteg humoros formával. Megint az lehet az ok, hogy náluk sokkal központibb téma a nemiség. Egyik nemnél sem a trágár megnevezések domináltak, sokkal inkább a nyelvi lelemény, kreativitás, és játékosság jelent meg.

q) Szoktál disznóvicceket mesélni, vagy olyanokat, amikben esetleg káromkodások (trágár kifejezések) fordulnak elő?

A humor, a meg nem nevezés és a nyilvánvaló tartalom között feszülő ellentétből fakad. A tabu témák, illetve a nyelvi tabutörés állandó eleme a humornak, és az abszurd humor is kihasználja a tilalmak megszegésének meghökkentő hatását. A vicc a nyelvi durvaság egyik legfőbb terjesztője, mint a káromkodás (trágárság) is (TOLCSVAI NAGY 1985: 150). Általában a férfiakhoz kötődnek a viccmesélések, mint az agresszív megnyilvánulásokat is elsősorban hozzájuk kapcsoljuk.

Fiúk	89%
Lányok	44%

Az eredményből is láthatjuk, a nők jóval kevesebb (disznó)viccet mesélnek, mint a férfiak. A legtöbb lány azt írta, hogy ők egyáltalán nem süllyednek le odáig, hogy obszcén vicceket meséljenek, bár hozzátették, hogy ők is nevetnek, ha ilyet hallanak. Így pedig megvalósul a viccek alapvető követelménye, a nevtetés szándéka.

VI. Záró gondolatok

A felmérés eredményeit áttekintve azt mondhatjuk, hogy a társadalom számára létezik tabu, de a köznyelvben a fogalom napjainkban kevésbé használatos. BATÁR LEVENTE egyik munkájában a trágárságot (és káromkodásokat) is a tabuszavak egy alcsoportjába sorolja (BATÁR 2006: 16). Ezt megerősítették a felmérés eredményei is, hisz vannak olyan káromkodások, trágár szavak, amiket a válaszadók szerint sem illik kimondani. Tudjuk, trágárul beszélni nem illik, azonban a mai trágár szavak nem feltétlen kötődnek a valósághoz, nincs olyan jelentőségük és jelentésük, mint nagyszüleink idejében a káromkodásoknak. Ma már nem lehet olyat hallani, hogy „*A mennykő teremtette!*”, de olyat igen, hogy: *fasz, baszd meg*. Így feltehető a kérdés, eltűnhetnek a régi káromkodásaink? GALGÓCZI LÁSZLÓ jegyezte meg egy interjúban,

hogy „a káromkodás nem tűnik el, csak másfajta lesz. Attól függ, hogy mit fog tiltani a társadalmi közmegegyezés. A nyelv követni fogja a társadalmat, hiszen a jövőben is ki kell tudni fejezni a kommunikációs akaratot.” (IBOS 2007).

Véleményem szerint „beszűkültségre” vall, ha a nyelv egyik eszközét, a trágárságot tabunak tekintjük, esetleg megsértődünk használatán. Elvégre, ha megsérteni akarunk valakit, akkor irodalmi nyelven is ugyanolyan, vagy hasonló hatást tudunk elérni, mint trágár szavakkal. A különbség az, hogy a trágár szavak nincsenek szocializálva, emiatt sokan elítélik használatukat (és használójukat). Indulatba jönni és cifrán odamondani egyet azonban nem bántó és nem szégyellnivaló. Persze mint mindennek, a trágárságnak/káromkodásnak is megvan a maga helye, ideje és funkciója. Ha pedig valaki menősből vagy magamutogatás miatt használja, annak semmi értelme.

A nemek közti nyelvhasználatra kitérve, azt mondhatjuk, hogy az életben számtalan szerepnek kell megfelelnünk mind a társadalomban, mind nyelvileg. A nő gyerekként legyen okos, szófogadó, ne rosszalkodjon. Felnőttként legyen jó anya, jó feleség/társ és jó háziasszony. Feminista nyelvészek azonban nagyon sokat foglalkoztak a „női nyelv” szerepével is. Akármelyik nyelvet vizsgáljuk, egyértelműen megjelenik benne a nők lealacsonyítása. Az angolban, ha egy férfira azt mondják, hogy *professional*, az nem jelent mást, mint hogy ’jó a szakmájában’, de ha egy nőre használják ugyanezt a szót, akkor már ’örömlány’-t jelent. Vagy gondoljunk az agglegény és vénlány szavainkra, mennyire vonzó az egyik, és milyen sajnálnivaló tud lenni a másik. Véleményem szerint ugyan nem létezik kimondottan férfi és női nyelv, bár némi különbség megfigyelhető a két nem nyelvhasználatában. Igaz, a felmérésből az mutatható ki, hogy nem sok különbség van (legalábbis a trágárság terén), ennek azonban több oka lehet. Az egyik például a szigorú erkölcsök alóli felszabadulás, hogy most már a nők is megtehetik, hogy olyan trágár szavakat használnak, amik régen tabunak számítottak. Ennek ellenére a nők beszédében még így is több tabutéma van, sokkal több enyhítő kifejezést és körülírást használnak (főként a szexualitás területén), mint a férfiak. Ennek oka az lehet, hogy a szexualitás sosem tartozott az olyan témák közé, amiről bárki bárkivel elcseveg. A férfiaknál ez némiképp máshogy alakult, bár ebben a témában még náluk is elég sok enyhítő kifejezést és körülírást találtam a felmérés során.

Végezetül tehát azt mondanám, hogy létezik különbség férfiak és nők nyelvhasználatában, de ez annyira minimális lett napjainkra, hogy szinte nem is nagyon lehet kimutatni. Mivel ez dolgozatom egyik célja volt, annyit tennék hozzá, hogy a különbség leginkább a tabutémáknál bukkan fel, a nők még napjainkban is sokkal több dologról nem beszélnek, mint a férfiak, ebbe beletartoznak trágár megnyilatkozások is. De nagyszüleink idejéhez képest ezek a témák lassan kezdenek visszaszorulni, és előbb utóbb eljutunk odáig, hogy életünk természetes része lesz az, hogy beszélünk róluk anélkül, hogy feltennék a kérdést illik vagy nem.

Irodalomjegyzék

- BAKRÓ-NAGY MARIANNE (2008): A tabu születése. (Előleg egy fogalomtörténeti elemzésből). In: BERECZKI ANDRÁS–CSEPREGI MÁRTA–KLIMA LÁSZLÓ (szerk.): *Ünnepi írások Havas Ferenc tiszteletére*. (Uralisztikai tanulmányok 18.). Budapest: ELTE Finnugor Tanszék–Numi Tórem Alapítvány. 69–79.
- BATÁR LEVENTE (2006): A káromkodások helye a nyelvi tabuk között, használatuk elkerülési lehetőségei. In: KASSA ILONA (szerk.): *A nyelvi tabuktól a temporális referensekig*. (Nyelvészeti Doktorandusz Füzetek 4.). Pécs: Nyelvtudományi Doktori Iskola. 13–19.
- BENKŐ LÁSZLÓ (1980): Durva szók a köznyelvben és szépirodalomban. In: RÁCZ ENDRE–SZATHMÁRI ISTVÁN (szerk.): *Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből*. Budapest: Tankönyvkiadó. 5–14.
- BOHÁCS KRISZTINA (2003): Tetten ért szavak. *Hetek.hu*. URL: http://www.hetek.hu/hatter/200308/tetten_ert_szavak
- BUDA BÉLA (1986): Az agresszió megértésének pszichológiai korlátai. In: Csányi Vilmos (szerk.): *Agresszió az élővilágban*. Budapest: Natura. 183–194.
- HEDEGŰS LAJOS (1956): Adalékok a nyelvi tabu és névmágia kérdéséhez. *Magyar Nyelvőr* 80: 101–113.
- IBOS ÉVA (2007): Átkoz? Szid? Káromol? – Galgóczi László. *Kultúra.hu*. URL: <http://kultura.hu/main.php?folderID=1181&articleID=262639&ctag=articlelist&iid=1>
- KEGYESNÉ SZEKERES ERIKA (2008): Verbális agresszió és nemi sztereotípiák. In: ZIMÁNYI ÁRPÁD (szerk.): *Az agresszió kutatásról inderdiszciplináris keretben* (Acta Academica Paedagogicae Agriensis XXXV.). Eger: EKF Líceum Kiadó. 59–87.
- KISS CSABA (2006): Miért épp? In: *Színház* 39. 7: 22–24.
- LEKNER ZSUZSA (1999): *A káromkodás mint frazeológiai egység*. (Szakdolgozat). Debrecen. URL: <http://mnytud.arts.klte.hu/szakdolgozatok.php>
- NAGY ANDREA (2010): Trágárság a locsolóversekben. *E-nyelvmagazin.hu*. URL: <http://e-nyelvmagazin.hu/2010/06/28/tragarsag-a-locsoloversekben/>

- NÉMETH ATTILA GERGŐ (2005): Szitkok, átkok, káromkodás. *U-szeged.hu*. URL:
<http://www.u-szeged.hu/hirek/2005/mindentudas-egyeteme/szitkok-atkok-karomkodas?objectParentFolderId=4336>
- TabuWik. = Név nélkül (2011): Tabu. *Wikipédia*. URL:
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Tabu>
- TOLCSVAI NAGY GÁBOR (1985): Nyelvi durvaság indulatból – és anélkül. In: BÍRÓ ÁGNES–TOLCSVAI NAGY GÁBOR (szerk.): *Nyelvi divatok*. Budapest: Gondolat kiadó. 147–161.
- WANATKA GABRIELLA (2008): Káromkodva könnyebb az élet. *Nana.hu*. URL:
<http://www.nana.hu/test-es-lelek/lelkiugyek/karomkodva-konnyebb-az-elet-39687.html?fejezet=0>
- ZLINSZKY ALADÁR (1941–43): A népi előadás stílusa (próza és vers). In: CZAKÓ ELEMÉR–PALOTAY GERTRÚD (szerk.): *A magyarság néprajza III*. (Népköltészet, stílus és nyelv). Budapest: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.